

Woensdag 30 juni 1915 – ochtendeditie

Het postwisselverkeer tussen Zweden en België wordt van 1 juli af hersteld.

Van de Zeeuws-Vlaamse grens wordt gemeld, dat de grens voor onbepaalde tijd zal worden gesloten. Alle passen die eergisteren zijn uitgereikt zijn gisteren weer ingetrokken met teruggave van het gestorte geld.

Woensdag 30 juni 1915 – avondeditie

Engeland en het Kongoverdrag.

Een vertegenwoordiger van de Manchester Guardian heeft een gesprek gehad met R.C. Hawkin over het voorstel om de koning van Spanje te verzoeken een tweede poging te doen om de toepassing van art. 11 van het internationale verdrag aangaande de onzijdigheid van het Kongobekken te verkrijgen.

Hawkin zegde, dat de voornaamste redenen waarom Engeland Spanje's eerste voorstel afwees, niet meer bestaan. Sedert Windhoek is genomen zijn al de Duitse draadloze posten in Afrika in Englands handen en de Duitse kruisers zijn alle gevangen.

Het Kongobekken, zegde Hawkin, omvat krachtens de conventie, een deel van Kameroen, een deel van Frans Kongo een deel van Portugees West-Afrika, Belgisch Kongo, Engels en Duits Oost-Afrika, een deel van Nijassaland, een deel van Rhodesië, een deel van Italiaans Somaliland en een deel van Mozambique.

Frankrijk, België, Duitsland, Portugal en Italië waren in augustus, toen Spanje de zaak de eerste maal opvatte, bereid Centraal-Afrika te

neutraliseren. De Verenigde Staten steunden Spanje's poging, maar Engeland weigerde.

Hawkin vond het zeer gevaarlijk voor alle blanken in Afrika om de ene troep Afrikaanse inboorlingen tegen de andere te laten vechten. Engeland had tegenover België de zware verantwoordelijkheid op zich genomen een opstand van inboorlingen in Kongo zoveel mogelijk te beletten. Niemand kon zeggen, waartoe die verantwoordelijkheid kon leiden, vooral als men denkt aan de opstand, waaraan Portugal vlak op de grens van Kongo het hoofd heeft moeten bieden.

De voorgestelde wapenstilstand betreft niet Zuid-Afrika, althans niet onmiddellijk. Alle Zuid-Afrikanen, zegde Hawkin, zouden het er wel mee eens zijn, dat Afrikaanse inboorlingen in onze twisten te halen een verkeerde politiek is en dat niets verzuimd mag worden om dat te voorkomen. (Maar het is immers als geschied, in Europa zowel als in Afrika?). Juist om die reden, ging Hawkin voort, is het verdrag van 1885 betreffende de beschaving van Afrika door alle Europese landen ondertekend. Als Engeland alleen weigert zich van dat verdrag te bedienen, laadt het een zeer ernstige aansprakelijkheid op zich.

Het zou, besloot Hawkin, de koning van Spanje niet moeilijk vallen om redelijke voorwaarden te ontwerpen voor een wapenstilstand in Centraal-Afrika. In het vredesverdrag konden later de grenzen worden veranderd.

Tot zover het verslag in de Manchester Guardian, waaruit blijkt, dat het alleen aan Engeland heeft gelegen, dat de oorlog niet buiten Centraal-Afrika is gehouden.

Art. 11 van het verdrag van Berlijn bepaalt: "In het geval een mogendheid, die soevereiniteits- of protectoraatsrechten uitoefent in de streken, die in art. 1 worden genoemd," (Hawkin somt ze op)

“en onder het bewind van de handelsvrijheid zijn gesteld in een oorlog wordt gewikkeld, verbinden de hoge ondertekenaars van dit verdrag en zij die er zich later bij aansluiten zich, hun goede diensten te verlenen, opdat het gebied, dat aan die mogendheid behoort en begrepen is in de verdragszone van handelsvrijheid, met gemeen goedvinden van die mogendheid en van de andere oorlogvoerende partij of partijen, gedurende de oorlog onder het bewind van onzijdigheid wordt gesteld en beschouwd als behorende aan een niet-oorlogvoerende staat; van dat ogenblik af aan zullen de oorlogvoerende partijen er van af zien, de vijandelijkheden uit te strekken tot het aldus veronzijdigd gebied en eveneens het als uitgangspunt voor krijgsverrichtingen te gebruiken.”

Van Duitse zijde verwijt men Engeland, dat het de geest van het Berlijnse verdrag heeft geschonden, waar dit in art. 10 zegt: “Teneinde een nieuwe waarborg te geven voor de vrijheid van handel en nijverheid en door handhaving van de vrede de verbreiding van de beschaving in de in art. 1 genoemde en onder het bewind van de handelsvrijheid gestelde streken te bevorderen, verbinden de hoge ondertekenaars enz. zich, de onzijdigheid van het grondgebied of gedeelten van het grondgebied, van die steken afhangende, de territoriale wateren inbegrepen, te eerbiedigen, zolang de mogendheden die op dat gebied soevereiniteits- of protectoraatsrechten uitoefenen, gebruik makende van het verlot om zich onzijdig te verklaren, de plichten die de onzijdigheid meebrengt zullen vervullen.”

Dit artikel, in verband met art. 11, had ten doel ook in oorlogstijd de beschaving in Centraal-Afrika niet te benadelen. Alle betrokken oorlogvoerende landen wilden daartoe meewerken, Engeland alleen niet.

Wat zou de reden zijn, dat Engeland er nu oren naar schijnt te hebben, om Centraal-Afrika wel neutraal te verklaren? Het argument van de draadloze stations en de kruisers die in Duits-Afrikaanse haven schuiling konden vinden, kan het niet voldoende verklaren.

Het Belgisch Bureau zendt ons de reproducties van drie foto's, genomen in het atelier van de – nu te Londen hard werkende – schilder Isidoor Opsomer uit Lier. Kieken van de toestand van dit atelier na een bezoek van Duitse soldaten. Het is er alles één verschrikkelijke rommel en wanorde; over een portret zijn dikke verfstrepen getrokken, op een groot schilderij zijn Duitse woorden gekalkt. De heer Charles Herbiet schrijft erbij:

“Deze foto's zijn genomen in het atelier van mijn vriend Isidoor Opsomer, korte tijd nadat de Duitse troepen Lier binnenvielen. De toegang tot zijn atelier ontsloot de kunstenaar slechts voor degenen van wie hij hield of van wie hij wist dat zij de schoonheid lief hadden. Wie er binnen trad, was het plechtig te moede: hart en ogen waren reeds voorbereid door de stemmingsvolle versiering van de woning van deze kunstenaar, voor wie smaak en maat de regelaars zijn van het leven. Maar de Duitsers zijn gekomen ...

Ziehier hun werk. Korte tijd na de ramp, die hem zo smartelijk trof, kreeg ik een brief van Isidoor Opsomer. Hij schreef mij: “Vreselijk ziet het er uit in mijn atelier. Op mijn schilderijen hebben ze met grote letters geschilderd: Deutschland! Deutschland über alles! Ze schijnen er pret in te hebben gehad mijn doeken stuk te snijden, mijn etsen, foto's en documenten te verscheuren, mijn antiquiteiten stuk te slaan.”